

Naša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 38.

V Ljubljani, dne 31. avgusta 1906.

Letnik I.

Socialno-dem. shod na Fužinah.

Vevče. Dobro so jo pogruntali, toda spodletelo je vseeno. Ko so videli naši falirani demokrati, da bo šla večina naših mož na katoliški shod, so bili vsi iz sebe od veselja, ko je rdeča Bodočnost sklicala shod na Fužine »pri Vevčah«. (Kaj ne, Fužine so »pri Vevčah«; zakaj pa ne skličete shoda v Vevčah in sicer javnega ljudskega shoda; vam smrdi, kaj ne?) — Znani kolporter Velkavrh je priletel v četrtek 23. avgusta okrog 7. ure v tovarno, kmalu nato dobimo pol metra dolgo vabilo na shod v »Narodnem Domu«. Naslednje dni so se po Velkavrhah nabijala vabila za shod k »Štajercu« ob vseh potih. V nedeljo zjutraj se je falirana garda pomujala v Ljubljano gledat Tavčarja in Kristana v prijateljskem objemu, preklinjajoča »klerikalizem«. Nek bicikel-poštar je tudi hitro tekel pravit v Ljubljano, da se vevško delavstvo misli obilo vdeležiti shoda. In res, ker so možki bili po večini v Ljubljani pri katoliškem shodu, je šla velika množica žensk in nekoliko moških k Štajercu. Čas je potekal, ura je bila četrt na štiri, pol štirih — shoda nikjer, niso se ga upali otvoriti kljub ploskanju in ponovnim klicem: Otvorite shod, mi gremo po shodu šev Ljubljano. Nato pa, kakor trdi večina, udari sam gostilničar mirno delavko po nosu, da je bila krvava, eden ljubljanskih sodrugov vrže stol med ženske, ki so ga vrgle seveda nazaj. Potem je Kališek in družina njegova znesla vse stekle-

nice, kar jih je imel v hiši venkaj, in »prijatelji delavstva« so ometavali prestrašene, na boj ne misleče ženske, ki so se seveda umaknile, kot drugi, ker se niso prišli pretepat, ampak zborovat. Pa za bežečimi delavkami se vsuje cela kopa kamenja in steklenic, pri čemur ste bili dve delavki in en možki občutno ranjeni. Ker so ljudje, ki se niso hoteli pretepati, videli divjost sodrugov, katere bi lahko pohrustali, če bi bil to namen, so se na poziv kaplana Riharja razšli. Ob 4. uri — tedaj eno celo uro pozneje, so imeli sodrugi shod — pa po krivici, ker to je bil že drugi shod. — Velkavrh pa, ki je ob enm tovarniški »štalmeister« (ravno pripravna služba zanj) in je zato v nedeljo iskal namestnika, da bi pokazal svojo korajžjo — je še v ponedeljek v neki gostilni divjal zoper »farje«, in zato ga je gostilničar pošadil na cesto. V ponedeljek 27. t. m. pa je »Štajerc« popisoval ljudi po vaseh, ki so se udeležili shoda — mislili smo, da je kak »fronkar«; pravi tudi, da bo tožil za odškodnino. No, ta bi bila lepa; on in njegova družina so pobijali steklenice in cele naročaje jih prinašali sodrugom, da so jih lučali, naši naj bi pa plačevali. Kdor je pretep začel in pobijal, tisti bo plačal, bodete videli! Sploh pa ta slučaj zelo priporoča domačinom in tujcem lepo in v dvomljivem imenu stoječo »Štajerčev« gostilno.

Kaj pa nas uči ta dogodek:

1. Socialni demokrati ni namen gospodarsko zboljšanje delavstva, ampak pobijati klerikalizem in tudi klerikalce, oziroma krščanske delavce s kamenjem in steklenicami in stoli.

2. Socialna demokracija se ne upa očitno pred delavstvom zastopati svojihazorov, zato neče otvarjati sklicanih javnih shodov.

3. Socialna demokracija skuša doseči s pretepom, ker njihovi nazori ne vlečejo.

4. Krvavo potrebna je krščansko-socialna organizacija, da varuje delavstvo pred socialdemokratičnim brezverstvom in podivjanostjo.

5. Ogibljimo se trgovcev, ki so prijatelji sodrugov in nas pobijajo.

Nazadnjaški proletarci.

Velecenjeni tovariši! Sprejmi v glasilo slovenskega delavstva opis o težnjah našega stanu. Vem, da našega stanu prav za prav nikamor ne moremo uvrstiti. Inteligenca nas gleda po strani, k večjemu, da nas zove kak puhloglavi ošabnež še milostno prav olikano, seveda s faliranimi študenti. Dasi smo pa osobito časnikarji proletarci, pa vseeno tudi prav natančno vzeto tudi ne spadamo med delavstvo. Tako nekako spadamo po zvanju v vrsto birokracije, pa zopet ne, ker naše delo je popolnoma drugačno, kakor pa delo po uradih. — Izpremenljivo, odvisno od dnevnih dogodkov. Zdaj ne veš, kako delo te čaka prihodnje uro. Ne veš, kam te porine usoda tvojega poklica. Lahko dobiš, ko izvršuješ svoje zvanje, bunke. Če nimaš prave angleške flegme, te čut pravicoljubja ob burnih trenutkih našega tako probujenega javnega

Hajdamak:

Naša moč ...

Po beli cesti v bratski slogi gre naša moč, gigantska moč, da stoče zemlja pod nogami, da tlak iskri, vsled trenja vroč.

Obok nebeški se že vstavlja, ko čuje silni trušč in hrum, z očmi nebrojnimi nas gleda in veseli se naših trum.

A mi gremo naprej, naprej! Kjer solnce svobodo žari, kjer sreča na prestolu kleca, tam venec lavorik blesti.

Tam bodo naše svete trume klonile k tlom, molitev šeptajoč, in blagoslov bo roka sveta rosila tam na našo moč.

Zato naprej... do ciljev zlatih! Vsa naša moč po cesti gré, nebo smehlja se v mladi sreči, junaštvo seli se v srce.

I. P.

Mladi dnovi.

Navadno po šoli, ko sva dobila s Pavlom vsak svojo malco, kos kruha in par jabolok, sva šla na tisto planjavo za mestom, kjer se deli struga reke, ki teče proti mestu, v dva dela: jedna teče skozi mesto, druga, manjša, pa kroži krog mesta in se združi tam daleč za mestom s prvo. Samo trava raste na tej ravnini. Visoka, lepa trava, iz katere napravijo v poletnih dneh visoke kopice in na katerih prevračajo predmestni otroci kozolce v lepih poletnih večerih. Ob bregu travnikov pa rastejo nizke vrbe in namakajo svoje veje v temnozeleni, potuhnjeni, leno se valeči vodi. Ti travniki, veliki in dolgočasni, so nama bil najprijetnejše mesto za najine izprehode. Vsak mejni jarek, vsaka vrba, je bila najina in sto in sto mladih spominov naju je spremljalo po ozkih, slabo razhojenih potih med visok travo.

Nekega dne proti večeru že sva zašla na tista pota in legla ob bregu v travo. Vedno sva imela dovolj govoriti in sanj in načrtov za bodočnost nama ni zmanjkalo nikoli. Bili so to veliki načrti in čudovito krasne sanje. Pavel je hotel postati gledališki igralec jaz pa duhovnik. Pavel je hotel postati vojak jaz pa učitelj. Včasih pa sem

hotel postati jaz vojak in Pavel duhovnik. Z razpoloženjem dneva sva preminjala najine načrte in z močjo domišljavosti mladih duš sva si risal dneve bodočnosti do največjega in najmočnejšega. Navadno, kadar se nam je pripetila v šoli kaka nesreča ali pa da je bil eden ali drugi doma okaran ali celo tepen, v takih dneh so se združili navadno najini cilji v jedno: sklenila sva pobegniti od doma daleč proč, kolikor najdalje mogoče in si vstvariti novo, povsem krasno življenje — hotela sva postati cigana, načelnika roparskih čet, s katerimi sva hotela potem prodreti v domovino, isto premagati in potem postati v nji kralj. Pavel kralj in jaz njegov minister — ali pa jaz kralj in on moj minister. V tem nisva bila vedno edina in največkrat je bila ta preporna točka povod, da sva se sprla in razdrla najine sanje z najnavadnejšimi otroškim psovkami ali celo z udarci. Domov grede pa sva bila zopet edina in oba žalostna.

Koliko takih lepih načrtov in sanj se je rodilo v najinih mladih dušah na tistih travnikih tam za mestom, kjer se deli struga reke! Še sedaj, ko zaidem včasih na tiste travnike se zgodi, da se povrnejo tisti mladostni načrti in bujne sanje k meni, objamejo mojo dušo, da postane mehka in sentimentalna in največkrat se zgodi, da ležem ob bregu v travo in se počnem igrati s ti-

življenja spravi v luknjo, da sam ne veš kdaj in kako. Časnikar-flegmatik je panekaj nemogočega. Pridi flegmatik k časopisju. Predno preide mesec, frčiš iz uredništva ali pa izpremiš svoj temperament, svoj značaj.

Da si pa tako vedno z eno nogo v ječi, z drugo pa v redakciji, ti je itak znano. Pa le delaj, trudi in muči se v svoji idealnosti za svoje ljudstvo, za zatirance, za svetinje. Meniš li, da komu ustrežeš? Kaj še. Občinstvo je zmaj s tolikimi glavami, kolikor ima list naročnikov. In vsaka glava ima svoje misli, svojo sodbo, dokler bode svet stal in doklerga bodo obljudevali smrtniki. To vemo in kolikor nam je mogoče, ustrezemo po svojih listih svojim naročnikom in naročnicam. Pa le čujemo včasih take, da ko bi ne imeli kože rinocera in ušes najpametnejše živali na svetu, ki jo je celo Pavliha naučil čitati i a, bi ne bilo nikdar več nobenega časnikarja pod našim rumenim jugoslovanskim solncem.

Peta velemoč pravijo, da je časopisje na svetu. Seveda da dela javno mnenje. Pa vzemi rogati čast, da pripadaš kot časnikar med vladarje te pete tudi jugoslovanske vevlasti.

Mislím, da si poznal rajnega časnikarja Jakoba Alešovca, ki ni bil le časnikar, marveč še pisatelj poleg. In revež je izgubil pogled. Preostalo mu ni drugega zaslužnemu možu, da je z beraško palico v roki, obupan brez sredstev on prosluli časnikar, peresa navajeni ljudski pisatelj, kakor je pisal o njem p. Škrabec, ob svojega večera koncu študiral skrivnosti življenja takega človeka, ki hodi od hiše dohiše . . .

Usoda našega rajnega tovariša Alešovca čaka prav vsakega slovenskega časnikarja po poklicu, ki ni kako drugače preskrbljen. In takih srečnih časnikarjev je bore malo. Med nami Slovenci že nobenega. Ki pa vrše poleg časnikarstva še kak drug posel, pa itak niso časnikarji po poklicu.

Saj plačani smo večinoma časnikarji tako, da zavidamo črkostavce, ki jim seveda boljše plače privoščimo. Saj zaslužijo boljši položaj od časnikarjev, ko dostikrat v potu svojega obraza rešujejo naše zagonečne rokopiše, katerih ob gotovih časih v največji naglici spisanih še sami ne rešimo lahko. Pa da bi posnemali zgled črkostavcev in bi se organizirali stanovsko, kar priporočamo vedno po svojih glasilih drugim stanovom.

To pa ne. Preponosni smo. Otročji smo. Časnikarjev, ki bi mogli izhajati s svojo plačo tako, kakor zahteva od njih stan in običaj, sicer neumen običaj, pa le petificiran, med Slovenci ni. Kje pa imate jugoslovanskega časnikarja brez dolgov? Saj

jaz ne poznam nobenega. Dokaz, da dohodki ne odgovarjajo potrebam. Obstoji sicer neka organizacija slovenskih časnikarjev. Pa kako bi bilo n. pr. mogoče, da bi sedel na isti klopi z gospodom Malovrhom recimo častitljivi dolgoletni časnikar dr. Žitnik. Nemogoče! Saj zdaj v teh razmerah, ko se liki stekli psi trgajo stanovski tovariši po svojih listih med seboj. Dvomim, da bi celo ti kljub svoji flegmi in tvoj prijatelj Štefe sedela rada skupaj s svojimi stanovskimi tovariši recimo redakcije »Slov. Naroda«. Saj v doglednem času ne kljub načelu, da se organizuj delavstvo (proletariat) v društvih ne glede na politično prepričanje.

Pa nočem preiskovati, če se plačuje naše delo pravično. Imam svojo posebno sodbo o tem in zapisal bi stavke o umazariji, ki bi mi jih ti gotovo črtal kljub temu, da ne rabiš posebno rad modrega svinčnika v glasilu slovenskega delavstva. Samo poploma sami krivi, da je tako. Zakaj smo pa tako brezpametni, da ne ustanovimo lastnega stanovskega društva, ki v sedanjih razmerah ne moremo pristopiti že obstoječemu društvu časnikarjev.

Sestavljamo, vlagamo pravila za stanovska društva. In sami nimamo pameti, ki jo imajo že danes po grapah in oddaljenih hribovskih šumah delujoči gozdarji. Pavliha, prid in nauči nas čitati vsaj načel o potrebi združevanja stanu.

Drugod so časnikarji stanovsko organizirani. Zato so dobro plačani. Urejeno imajo marsikaj, kar pri nas ni pri vseh listih, ko ti moraš hoditi mnogokrat od Petra do Pavla, da dobiš povrnjene lastne stroške, ko izvršuješ v naših razmerah povsod zaničevanega in preziranega časnikarja službo. Dostikrat pa še iz lastnega plačaja sotrudnika, ko si v svojem dobromislečem navdušenju pridobil kakega denarja lačnega sotrudnika.

Ob raznih prilikah našega neumno cemeronskega časa ti pozdravljajo vse, kar ti nosi kako ime, seveda zastopnike pete vevlasti in bodisi že faliran študent ali pa doktor se prezre. Sicer pišejo marsikaki falirani študentje in tudi že delavci in delavke, hvala Bogu, bolj duhovito in boljše, kakor marsikateri reprezentanti diplomirane kaste, kar dokazuje že najboljši naš sedanji slovenski književnik, pa take banalne surovosti so danes jako poceni. Falirani študent je bil Jurčič in celo Levstik . . . Poročaj le in dobro lepo poročaj. Sicer gorje ti! A bodi čarovnik in izpremeni se v muho ali pa v duha, da te nihče ne vidi in da ne onečastiš, ne okužiš ozračja prosvetljenih družb. Vesel si, ako dobiš kje kak prostorček. Seveda, če te nahruli kak puhloglavež s surovo gesto,

zasedeno, dasi veš, da ni, pa letaj in išči koticčka. In ko dobiš prostorček, da položiš svoje nervozne ude nanj, pa vedi: tvojega vis-a-vis pogled bo zaničljiv, tvoj sosed na desno ti bo obrnil hrbet, če si ob vogalu mize, če imaš pa dva, ti pa obrneta hrbta oba. Izjemo dela le delavstvo! Čast mu zato! Veliko takozvanih olkancev pa postanejo nasproti časnikarjem največji suroveži. So častne izjeme, pa le naletiš v svoji smoli navadno na take slučaje.

Usoda rajnega Alešovca nas čaka jugoslovanske časnikarje. To je tako gotovo, kakor teče Donava v Črno morje in kakor gotovo leži ljubljanski rotovž pod ljubljanskim Gradom, Bled pa na Gorenjskem.

Da bi nam skrbeli za stanu in delu pravično odškodnino. Kaj še. Ti ubogi jugoslovanski listi komaj izhajajo! Saj imajo uboga podjetja izgubo ž njimi, ker prinaša morebiti pol odstotka manj, kakor druga dela. Ni mogoče, da skrbimo zadostno za časnikarje, zdihujejo. Imamo izgubo. Če tudi . . .

(Tri prehude stavke sem črtal, prejšnje pa omilil. Če je pri kakem listu tako, bodi, povsod ni. Zato ne generalizirajmo umazanosti, ki pač ni doma povsod! Urednik.)

In h koncu! Bože mi! Pogini, ko oboliš. Delavec je zavarovan, ko oboli, časnikar nisi, če se ne zavaruješ sam. Državni uslužbenci, po železnicah, po državnih zavodih in tvornicah, v rudnikih je saj deloma poskrbljeno za starost. Časnikarji seveda . . . Zavarujte se sami za starost in nezgode! Saj ste tako sijajno plačani, da mora iskati mnogo vaših žena postranskega zaslužka.

Srečen slovanski jug, in še srečnejši jugoslovanski časnikarji! Edina sreča za vas, da imate tako malo časnikarjev po poklicu. Če bi jih bilo več, bi bilo preveč Alešovcev.

Pričakujemo kmalu številnih inseratov. Slovanski časnikar po poklicu išče službe. Gre tudi za cestnega pometalca. Slabo vidi, drugače telesno krepak. Stavim, ne ene ponudbe ne dobi!

* * *

Za vsebino tega članka prevzame kljub kolegialiteti urednik le v toliko odgovornosti, kolikor jo predpisuje zakon.

Med brati in sestrami.

Tržič. — Obletnica in velika ljudska veselica, katera se je vršila dne 12. avgusta t. l., prirejena od »Strokovne organizacije delavcev in delavk v Tržiču«, je prav povoljno izpadla. Zato nas veže dolžnost, da izrečemo vsem prijateljem in dobrotnikom,

stim sanjami in dnovi mladosti. Spodaj teče vedno tista zelena voda mirno — potuhnjeno, kot nekda. In ko grem domov, sem žalosten, kakor da puščam za seboj svojo mladost — — —

Legla sva v travo in Pavel mi je začel pripovedovati, da bodeta obhajala njegov oče in mati prihodnjo nedeljo srebrno svojo poroko. Pripovedoval mi je, da povabita oče in mati tisti dan k sebi mnogo znancev in sorodnikov in da se pojde cela družina popoldne slikt. Zvečer pa da napravijo veliko gostijo. Vsi otroci dobijo tisti dan novo obleko. Zavidal sem ga.

— In kedaj bodeta obhajala tvoj oče in mati srebrno poroko? — me je vprašal Pavel in se nasmejal.

— O do tedaj je še dolgo — sem mu vsled njegovega smeha nekoliko razdražen odgovoril — saj sta komaj tri leta poročena.

— Zakaj lažeš, saj niti poročena nista. Ne veš li kaj nam je pravila o tvojemu očetu stara Agnez?

— Ona je lagala, ona nič ne ve — sem mu mirno odgovoril in začel lagati.

Pričel sem mu pripovedovati, da sta se poročila oče in mati ravno tisto leto, ko smo se preselili v to hišo, v kateri prebivamo sedaj in da je očetov oče jako bogat, da ima svojo hišo in veliko prodajalno in da se preselimo kmalu tudi mi v tisto hišo.

— Da še celo na materini poroki sem bil — sem zatrjeval z vso resnobo — bil sem čisto črno oblečen in na suknji sem imel pripeto belo rožo iz šopka, katerega je držala mama v roki pred oltarjem. Mama je bila oblečena v belo obleko, oče pa je imel cilindar na glavi in vozili smo se s fajakarjem, ki je imel tudi cilindar na glavi, v voz pa sta bila vprežena dva konja. Imeli smo veliko pojedino, bilo je mnogo gospode in jedli smo same potice in pili vino in pivo, tako, da sem bil zvečer pijan in da so me morali nesti v posteljo — tak sem lagal in Pavla popolnoma prepričal tako, da me je začel povpraševati po podrobnostih te poroke. Samo to se mu je zdelo čudno, da sem bil jaz poprej na svetu, predno sta bila oče in mati poročena. Tudi to sem mu razložil s tem, da sta bila oče in mati takrat, ko sem prišel jaz na svet še premlada, da bi se poročila.

— Poglej, mojega papa, kako mlad je še, komaj mu rastejo brke.

— Pa zakaj pride Vaš papa samo zvečer k Vam, zakaj ni cel dan pri Vas, kakor naš pap pri nas? — me je vprašal Pavel.

— Pač zato, ker mora biti cel dan v prodajalni svojega očeta.

— Ali je bogat tvoj papa?

— O pa še kako! Ali ne vidiš, da pride ob nedeljah k nam s cilindrom na glavi in da nosi rokavice na rokah. Pri njegovem

očetu jedo vsak dan meso in pijejo vino. Pa veliko hišo imajo in hlapca in vrt.

— Pa zakaj ne nosi tvoja mati klobuka na glavi in zakaj dobivaš ti čevlje v šoli, kakor najrevnejši otroci, če je tvoj papa tako bogat?

Pavel se je porogljivo smejal, jaz pa sem mu dal brco v hrbet, tako me je jezil njegov smeh, še bolj pa njegovo vprašanje, na katero mu nisem mogel odgovoriti. Stepla sva se in se lasala. Bil sem močnejši od Pavla in spravil sem ga pod se ter ga pošteno zlalal in oklofotal. Ko mi je všel, je zbežal proč, ko pa je videl, da stojim mirno ob bregu in da ne letim za njim, se je vstavil in pričel vpiti:

— Pankert si, vsi taki otroci so pankerti, tako je pravila stara Agnez. In lažnjivec si. Tvoj oče in mati nista poročena, ti pa si pankrt, pankrt — — —

Nevem, zakaj nisem stekel za njim. Mirno sem se vlegel nazaj v travo in se zagledal v vodo. Njegove psovke so me bolele, potrle.

— Pankrt si in lagala si — tvoj oče in mati nista poročena. — Te besede so bile kot ogenj moji mladi duši. Prišle so mi solze v oči in jokal sem krčevito. Užaljen je bil moj ponos, oblatena moj oče in mati in umazan sam, ker sem lagal. Dolgo sem ležal tako v travi in jokal. Še le pozno zvečer sem se vrnil proti domu in med potjo

ki so nam pomagali k tomboli z raznim dobitki in tudi preplačili, tem potom javno zahvalo. Pokazali so se pravi prijatelji in tudi pravi sovražniki našega društva. Nekateri, o katerih smo mislili, da so dobri prijatelji delavca in kar bi tudi morali biti, nad temi smo se popolnoma varali, med temi je neki ključavničar, po domače Šlosarjev Cena, kateri je pokazal svojo neolikano surovost proti delavstvu. Ali je morda mislil, da ima pred seboj svoje učence, ker drug tako pri njem ne ostane. Nadaljevali bi lahko, a danes mu izrekamo za njegovo olikanost zahvalo. Nasprotno temu pa je ravnal tovarnar Goecken, kateri je tudi res pokazal, da mu v resnici bije srce tudi za delavca. Pisalo se je že o njem, a barvo pokazal je sedaj, da ni isto kar ljudje mislijo in da se zaveda, da le po delavcu v lepem sporazumu more se lepo razcvitati njegovo podjetje, in da kar dá delavcem ni vrženo v vodo, ampak pospeši spoštovanje med delavci in delodajalci. Izreči moramo tukaj zahvalo takim podjetnikom. Zahvalo pa zaslužijo tudi drugi, kot podjetnik predilnice, kateri daje kar tisočake v delavske blagajne, o katerih smo že pisali, ako se pa v resnici delavec oglasi in prosi za kako pomoč, pa beži. Zate nimam primerne denarja, že zaradi te lastnosti ste vredni srebrnega denarja ali pa zlatega križca. A nekaj ste nam pa le darovali, Vi brezsrdni gospodje. To je, da ste pogнали zopet delavca Ivan Mežka na cesto, katerega ste izvohali, da je predsednik »Strokovnega društva« v predilnici. Ptiče imate, a brez perja in so vsake baže postopači in priganjači, kateri delajo le z jezikom in ga imajo tako vstvarjenega, kakor gad, med temi so časti vredni Šteri in drugi, katerih imena za sedaj zamolčim, dasiravno ne umejo nobene stvari, vendar nad vsako stvarco jezik brusijo, kateri se obračajo po vetru, kakor petelin na strehi; široka usta imate, a požrli nas ne bode, zapomnite si! Glejte, da se Vam prej ali slej nezatakne kaka delavčeva kost, katere vedno in vedno glodate v Vaš kosmati goltanec. Imamo paše izrekati drugim zahvalo kateri so pokazali barvo, različno kot mavrica, nič ne marajte, vsi še pridete na vrsto. Zahvalo izrekam tudi vsem, kateri so posetili našo veselico, da je bila dobro obiskana, zahvalimo se gg. duhovnikom, ker so nam še vedno izkazali se kot dobrotniki delavstva. Bog povrni vsem dobrotnikom!

Z lastnimi močmi.

V nedeljo na Rožnik! Ženski oddelek »Slovenske krščansko-socialne zveze« imel bo v nedeljo, dne 2. t. m. ob 8. uri zjutraj

koyal načrte, kako se maščujem. Pavla zatožim drugi dan katehetu, ker me je psoval, stari Agnez pa porežem zvečer rože, katere je imela nastavljene na oknu. Ujamem njenega mačka in ga ubijem ali pa utopim.

Ko sem prišel domov sem bil tepen, ker sem predolgo izostal. Mama je vpila nad menoj, da se potepim in da nisem nič pridla. Kljubovalno sem sedel za mizo in se pričel učiti. Večerje se nisem dotaknil. Zvečer, kakor navadno, je prišel oče in se vsedel k nam za mizo. Mati je šivala, jaz pa sem gledal v knjigo in mesto, da bi se učil, premišljeval kako vjamem Agnezinega mačka. Po glavi mi je še vedno šumela Pavlova psovka »pankrt«. Bolela me je in žgala mojo dušo. Tedaj pa sem vstal, zaprl knjigo in stopil k očetu in materi. Kot pridigar sem se zdel sam sebi in čutil, kako mi zarudevajo lica in kako se mi tresejo nogi. Stopil sem, da bi govoril, vpil bi, toda nisem govoril in tudi ne vpil. Pogledal sem očeta, potem mater in njen nekoliko začuden pogled me je zbodel v dušo. Postal mi je tako milo tam v duši in padel sem na kolena pred očeta, povsili glavo in sklenil roki ter prosil:

— Papa, poroči mojo mamo, da ne bom pankrt.

Mati je vstala, oče pa me je začudeno pogledal....

na Rožniku sv. mašo. Cerkveno opravilo bode opravil č. g. profesor dr. Janežič. Vabijo se člani »Slovenske krščansko-socialne zveze« in njihovi prijatelji, da se v obilnem številu udeležijo.

Goriški Slovenci, pozor! »Katoliško delavsko društvo v Mirnu« praznuje dne 9. septembra, t. j. prihodnjo nedeljo, 15letnico svojega obstanka. III. slovenski katoliški shod je pokazal, da se je tudi Goriška zdramila, toda velika udeležba Goričanov na katoliškem shodu ni še dovolj. Potreba je, da začnemo s krepko roko delati. In s to manifestacijo, katero priredi »Katoliško delavsko društvo v Mirnu«, začnimo. Ta manifestacija bodi začetek reformiranja Goriške. Na tej manifestaciji damo duška čutilom, katera smo iz Ljubljane prinesli. Ta manifestacija bodi pa tudi odgovor na liberalne napade zadnjih dni. Pokazati hočemo liberalcem, da Goričani nismo ne »kozli« in ne »backi«, ampak ljudje, in sicer zavedni ljudje, ki se ne ustrašimo javno kazati svojega mišljenja. Vredno pa je, da se ta 15letnica tem bolj proslavi, kajti ravno »Katoliško delavsko društvo v Mirnu« je bilo prvo, ki je po katoliškem programu v resnici tudi delovalo, in sicer krepko delovalo. Ustanovljeno je bilo ravno v tem času, ko se je začela katoliška zavest med Slovenci dramiti, še pred prvim katoliškim shodom. Društvo je pridno delalo, in danes vidimo v Mirnu popolno organizacijo, ki obstoji iz »Katoliškega delavskega društva«, »Hranilnice in posojilnice«, »Zavarovalnice za živino«, »Strokovnega društva strojarjev«, »Bolniške blagajne« in »Abstinenčnega krožka«, ki šteje danes 27 članov. V teh društvih je z malimi izjemami zastopan celi Miren. Še malo več zavednosti je pri nekaterih potreba, in tudi to se je začelo v zadnjem času z pogostimi shodi popravljanja. Torej, goriški Slovenci, v nedeljo v Miren! — Častitamo društvu!

»Slovenska dijaška zveza« je izvolila na svojem drugem rednem občnem zboru dne 25. avgusta t. l. sledeči odbor: predsednikom tov. phil. J. Dolenc, podpredsednikom tov. phil. Ivo Česnika, tajnikom tov. iur. Jos. Mozetiča, blagajnikom tov. bogoslovca Karol Supina in odbornikom brez mandata tovariša phil. Mirko Božiča in abiturienta Lavoslava Kemperle. Vsa društvena korespondenca naj se naslovi kakor doslej: »Slov. dij. zveza«, Ljubljana, Tržaška cesta 4.

— Bralno društvo v Trbovljah priredi v nedeljo, dne 2. septembra, po večernicah, pri g. Žagarju (Špancu) veselico z 2 burkama, petjem itd. Društvo je sicer kmečko, a ker so med društveniki tudi rudarji, ki bodo na veselici sodelovali, zato so vabljeni tudi delavci.

Okno v svet.

Idrija. V »Napreju« je razpisal Kristan nagrado 1.000.000 tolarjev istemu klerikalnemu občinskemu odborniku, ki dokaže, da je le en rekurz sam spisal. V »Naši Moči« so ga delavci imenoma pozvali za nagrado, a on se je delal, kakor da bi bral ne bil. Ko ga je opomnil »Slovenec«, da še ni plačal obljubljenega nagrade, je pisal v »Naprej«: Lažnivci, povejte nam le enega samega človeka, ki nas je pozval oziroma vprašal za nagrado, in ko so ga delavci zopet v »Naši Moči« porijeli za nagrado, je pa odgovoril, da ga napadajo, ter da gre naprej preko infamij. Ko je »Naprej« obrekoval naše »Krščansko gospodarsko društvo« smo mi popisali v »Naši Moči« stanje mokrškega občinskega konsumnega društva ter našega »Kršč. gosp. društva«, ter dobro okrcali ravnatelja obč. kons. društva ter nekatere njih uslužbenec. Izgovarjajo se v »Napreju«, da jih ne tangirajo gnjusni in lažnjivi napadi, ter da pojdijo naprej preko takih bolnih izrodov klerikalcev. Kadar jo osel ne more zaviti v nobeno senco, mora prestajati vročino pekočega solnca. S takimi nasprotniki bojevati se je res težko. Mesto, da bi svojo možgano besedo in obljubo izpolnili, se pa izgovarjajo, da jih obrekujemo. Če res tako obnašanje našim de-

mokratom imponira, se ne čudimo, da jih Kristan v svojem listu hvali, da imajo več pameti v peti, kakor katoličani v glavi.

V mesecu maju t. l. je bil rudar A. Mravljec odpuščen od dela, ker je ošteval rudarje, ko so šli 1. maja na delo, da ne spoštujejo delavskega praznika. Potem je vložil Kristan dva rekurza ter sam šel na Dunaj do ministrstva, za svojega pristaša, da bi ga rešil. A vse ni nič pomagalo. po trimesečnem zavlavljevanju je vendar revež moral odstopiti od dela. Pomilujemo delavca, katerega so socialno demokratični nazori pripeljali po 20letnem službovanju ob delo in provizijo.

Dne 26. avgusta je bil shod socialnih demokratov v pivovarni, kateri se pa ni tako obnesel, kakor je naš Tonček mislil, kajti zbornali so vse do enega soc. dem., pa tudi liberalcev, vseh skupaj je pa bilo okoli dve sto. Ta peščica je protestirala proti tisočemu zborovalcev v Ljubljani. K besedi se ni drugi oglašil, kakor lepi Tonček, ki je po svoji stari navadi udrihal po klerikalcih, ter končno prebral z nekega časnika resolucijo, katero so seveda tudi liberalci potrdili. Isti dan popoldne je bil shod v Črnem vrhu nad Idrijo, govoril je lepi Julče, občinski tajnik z Idrije nekaj časa, potem jo je mogel pa pobiksati.

Promet »Kršč. gospodarskega društva« v mesecu juliju je bil sledeči: Vplačani deleži 10 K, pristopnine 4 K, za prodano blago 9289 K 53 v, skupaj 9303 K 53 v. Izdatki: Za blago 5347 K 33 v, vozna 414 K 26 v, užitnina 155 K 19 v, upravni stroški 154 K 67 v, davki 441 K 60 v, razno 3 K 90 v, skupaj 6516 K 95 v. Torej promet 15.820 K 48 vinarjev.

Trbovlje. Slovenci s katoliškega shoda v Essenu na Nemškem nam pišejo: Prelep shod imamo tukaj, namreč 53. nemški katoliški shod. Vsi tukajšnji slovenski delavci se ga udeležujemo. Med seboj imamo č. g. rektorja Kösterja, ki so dobri za nas Slovence. S pozdravom! Essen, 19. avgusta 1906. Peterca, Burnik, Golouh, Gajšek, Kodela, Knez, Plečnik, veroučitelj Köster. — Tako se naši rojaki na Nemškem zanimajo za katoliško stvar! Koliko smo mi zaostali za njimi.

Draginjske doklade je dovoli berolinski magistrat vsled podraženja mesa, in sicer mestnim delavcem po 50 M, mestnim uradnikom pa po 75 M, a le onim, katerih plača znaša manj kot 2000 M na leto. Po tej določbi dobe podporo tudi berolinski ognjegasci. Polovica te podpore, ki znaša tričetrt mil. mark, naj se izplača takoj, druga polovica pa meseca februarja b. l. Neka pivovarna (Schultheiss) pa je dala za božično darilo vsakemu delavcu 20—40 M vsled draginje.

Deseturno delo se je upeljalo v vseh predilnicah v Augsburgu z novim letom. Delavci delajo od 7. ure zjutraj do 12. ure in od 1. ure popoldne do 6. ure zvečer. — Tudi v predilnici v Lipskem zahteva 3000 delavcev vpeljavo deseturnega dela. Brez dvoma bo imelo to dobre posledice za druge kraje, kajti gibanje se začne na mnogih krajih Nemčije.

Popolni nedeljski počitek se je vpeljal v prodajalnah v Frankobrodu na Meni. Frankobrod je torej prvo nemško mesto, ki ima prodajalne zaprte od sobote do ponedeljka zjutraj.

Mestni posredovalni zavod za delo v Monakovem je preskrbel po poročilu desetih let 406.705 delavcev, in sicer 227.544 moškim in 179.161 ženskam delo.

Volivni program angleških strokovnih društev obsega sledeče točke: 1. Načela, ki jih zastopajo strokovna društva; 2. zboljšanje postave za ponesrečence; 3. zboljšanje trucksistema; 4. da se pridobi za delavce 60letna pokojnina; 5. izboljšanje postave za zidanje delavskih hišic; 6. stroške za volitve plača država; 7. splošno volivno pravico tudi za ženske; 8. osemurni delavnik. Člani Trades Unions volijo samo take kandidate, ki odobravajo ta program. V vseh volivnih okrajih pa, kjer se postavi delavski kandidat, naj se vse strokovne organizacije združijo, naj spadajo katerikoli politični stranke. Novih volitev pričakujejo koncem januarja. To je zavednost.

Politične novice. V Ljubljani se je vršil dne 26., 27. in 28. avgusta III. slovenski katoliški shod, ki se je jako dobro obnesel. Razpravljali so tudi o delavstvu in je na njem poročalo več delavcev. — V nedeljo smo se razgovarjali v mali dvorani hotela »Union« o delavskih zadevah. Sklepi so bili zaupni. — V Rusiji so na padli ministrskega predsednika Stolypina z bombo. Ostal je nepoškodovan. Socialno demokratski voditelj Schuhmeier je ob zgradbi socialnodemokratskega dunajskega delavskega doma tako grdo ravnal z zidarji, da je delavstvo stavkalo. Približno 30.000 soc. demokratskih listov so odpovedali delavci. — Kršč. delavci v Nemčiji imajo 1400 delavskih društev z 220.000, 1100 kat. društev rok. pomočnikov s 180.000, 800 društev za mladino s 140.000, 400 društev za delavke s 35.000 člani. V kršč. strokovnih društvih je združenih 250.000 delavcev. — Kršč. mlada strokovna organizacija na Češkem ima 3000 članov z lastnim listom »Prace«, ki izhaja v Kraljevem Gradcu. — O volilni preosnovi je izjavil kršč. poslanec Gessmann, da jo težko rešijo pravočasno. Delavstvo! Pozor!

Razpor v italijanski socialni demokraciji. Meseca septembra imajo italijanski socialni demokrati svoj strankarski shod. Pričakujejo, da bo buren. Italijanska socialna demokracija ima namreč v svojem taboru prekucuhe, oportuniste, reformiste, sindikaliste, integraliste in vrag vedi kakšne struje še. Zato gre pa socialna demokracija na Italijanskem znatno nazaj. Na shodu hočejo zlimati razpadajočo socialno demokracijo, kar bo pač nad vse zanimivo.

Belgijska demokratična liga zboruje letos 23. in 24. septembra v Loivenu. Ustanovili so jo leta 1899. Poleg strokovnih zvez belgijskega krščanskega delavstva so začutili tudi potrebo, da ustanove politično delavsko združevanje. In zato so ustanovili belgijsko demokratično ligo, ki se bori, da izboljša stanje delavstvu pa obrtnikom. — Liga se udeležuje tudi političnih volitev. Veliko prijateljev delavstva podpira ligo, ki pa obstoji po svoji ogromni večini iz tvorničkih delavcev. Boje je imela že liga na vse strani, tudi s konservativci, ki se trmasto drže zastarelih načel in ne spoznajo, da se suče kolo časa vedno naprej. Liga, ki združuje tudi strokovna društva, je imela že velike uspehe.

III. slov. katol. shod in delavstvo.

Končano je veliko zborovanje slovenskih katoličanov. Kaj katoliških katoličanov. Lahko rečemo: tretji slovenski katoliški shod je zbral v ljubljanskem Alojzijevešču in pa v »Uniona« poslopju organiziran slovanski jug, zbral zastopnike milih nam bratov čuvajev gomile slovanskega apostola Metoda velehrajskega. Niti Nemci in Italijani niso prezrli shoda slovenskih katoličanov.

In zdaj pihajo jeze one propalice, one izdajice, ki sovražijo nauk, ki jih je ga učila mati. Razkrinkana, tudi v vsej svoji nagoti jugoslovanska socialna demokracija, ki je vrgla krinko raz obraz in dokazala, da ni delavska, marveč protiverska, protikatoliška izdajalska stranka, ki jo moramo pobijati z vsemi sredstvi vojnega prava. Oni, ne mi so nam katoličanom napovedali vojsko. Ne bojimo se jih.

Pustili smo jih načeloma v miru. Zdaj ne več. Vojska je tu. Izvojevali jo bomo. Nočemo, da nam liki francoski socialisti in brezverci zapro cerkve, kakor groze na Francoskem.

Vojska je tu, boj odkrit, boj.

Na eni strani združeni socialni demokrati in liberalci, na drugi katoliško ljudstvo. Moč katoličanstva bodi močna dovoli, da i koroški katoliški Slovenci vstopijo v združeno armado organiziranega slovanskega juga. Trpeli ste krivico od strani nemške nadvlade v Avstriji. A zaradi krivice dolgo kazati ogorčenje ni katoliško. Delujte s podvojeno silo. Organizacija ka-

toliškega koroškega slov. delavstva korakaj krepko naprej.

Ni bilo na katoliškem shodu tem prezrto delavstvo. Nastopali so na njem govorniki delavci. Delavstvo priredilo je tudi večer udeležencem. Sklenjene so bile važne resolucije tudi za delavstvo.

Imeli smo tudi važno posvetovanje delavke in delavci med seboj. Ne ostane brez posledic.

Sad izobraževalni katoliškega shoda je do zdaj: Na Jesenicah 8. in 9. decembra t. l. delavska akademija. Svoje sodelovanje so že obljubili naprošeni: dr. Breclj, dr. Dermastija, dr. Pavlica, g. Premru z Goriškega, dr. Krek, Moškerc, Gostinčar, dr. Pegan s Kranjskega. Program še ni natančno izdelan. A gotova je akademija. Pripravljajte že zdaj in varčujte zanj delavke in delavci slovenski.

2 12—4

Pozor!

„Slovenska delavska društva!“ Kupujte svoje potrebščine pri znani priporočljivi domači manufakturni trgovini:

Češnik & Milavec (pri Češniku)

Špitalske ulice

Ljubljana

Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri **najnovejše blago za ženska in moška oblačila.**

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo.**

Izdelujem vse po najnovejšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpriprostejše do najfinejše izvršitve.** Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar
krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Domača, poštena tvrdka!

Svoji k svojim!

8 52—12

Kdor hoče res postrežen biti z

dobrim, naravnim belim in črnim vinom,

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko
v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!

Ne prezrite!